

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 28. septembra 2023 *

„Pritožba – Državna pomoč – Člen 107(2)(b) PDEU – Danski trg zračnega prevoza – Pomoč, ki jo je Kraljevina Danska dodelila letalski družbi v okviru pandemije covida-19 – Začasni okvir za ukrepe državne pomoči – Državno poroštvo za obnovljivo kreditno linijo – Sklep Evropske komisije o nenasprotovanju – Pomoč za povrnitev škode, ki je nastala samo enemu oškodovancu – Načeli sorazmernosti in prepovedi diskriminacije – Svoboda ustanavljanja in svoboda opravljanja storitev“

V zadevi C-321/21 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 21. maja 2021,

Ryanair DAC s sedežem v Swordsu (Irska), ki so jo sprva zastopali V. Blanc, F.-C. Laprèvote, E. Vahida, avocats, I.-G. Metaxas-Maranghidis, dikigoros, in S. Rating, abogado, nato V. Blanc, F.-C. Laprèvote, E. Vahida, avocats, I.-G. Metaxas-Maranghidis, dikigoros, D. Pérez de Lamo in S. Rating, abogados,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

Evropska komisija, ki jo zastopajo L. Flynn, S. Noë in F. Tomat, agenti,

tožena stranka v postopku na prvi stopnji,

Kraljevina Danska, ki so jo sprva zastopale V. Pasternak Jørgensen in M. Søndahl Wolff, agentki, skupaj z R. Holdgaardom, advokat, nato C. Maertens in M. Søndahl Wolff, agentki, skupaj z R. Holdgaardom, advokat,

Francoska republika, ki so jo sprva zastopali A.-L. Desjonquères, P. Dodeller, A. Ferrand in N. Vincent, agenti, nato A.-L. Desjonquères in N. Vincent, agentki, in nazadnje A.-L. Desjonquères, agentka,

SAS AB s sedežem v Stockholmu (Švedska), ki jo zastopata F. Sjövall in A. Lundmark, advokater,

intervenientke na prvi stopnji,

SODIŠČE (četrti senat),

* Jezik postopka: angleščina.

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, L. S. Rossi, sodnica, J.-C. Bonichot, S. Rodin (poročevalec), sodnika, in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: M. Longar, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. septembra 2022,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Družba Ryanair DAC s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 14. aprila 2021, Ryanair/Komisija (SAS, Danska; Covid-19) (T-378/20, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2021:194), s katero je to sodišče zavrnilo njeno tožbo za razglasitev ničnosti Sklepa Komisije C(2020) 2416 final z dne 15. aprila 2020 v zvezi z državno pomočjo SA.56795 (2020/N) – Danska – Nadomestilo za škodo, ki je zaradi pandemije COVID-19 nastala družbi SAS AB (UL 2020, C 220, str. 7; v nadaljevanju: sporni sklep).

Dejansko stanje in sporni sklep

- 2 Dejansko stanje spora, kot izhaja iz izpodbijane sodbe, je mogoče povzeti, kot sledi.
- 3 Kraljevina Danska je 10. aprila 2020 Komisiji v skladu s členom 108(3) PDEU priglasila ukrep pomoči v obliki poročstva za obnovljivo kreditno linijo v višini največ 1,5 milijarde švedskih kron (SEK) (približno 137 milijonov EUR) za družbo SAS AB (v nadaljevanju: zadevni ukrep). Namen tega ukrepa je bil družbi SAS delno nadomestiti škodo, nastalo zaradi odpovedi ali sprememb datumov njenih letov zaradi uvedbe omejitev potovanj v okviru pandemije covid-19.
- 4 Komisija je 15. aprila 2020 sprejela sporni sklep, s katerim je zadevni ukrep razglasila za združljiv z notranjim trgov na podlagi člena 107(2)(b) PDEU.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 5 Družba Ryanair je 19. junija 2020 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila tožbo za razglasitev ničnosti spornega sklepa.
- 6 Družba Ryanair je v utemeljitev tožbe navedla pet tožbenih razlogov, od katerih se je prvi nanašal na to, da je Komisija kršila zahtevo, da pomoč, dodeljena na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, ni namenjena povrnitvi škode, ki je nastala samo enemu oškodovancu, drugi na to, da je Komisija napačno štela, da je bil ta ukrep sorazmeren glede na škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi pandemije covid-19, tretji na to, da je Komisija kršila različne določbe glede liberalizacije zračnega prevoza znotraj Evropske unije, četrty na to, da je Komisija s tem, da je kljub obstoju

resnih težav, ki bi morale voditi do uvedbe formalnega postopka preiskave, zavrnila uvedbo takega postopka, kršila procesne pravice te družbe, in peti na to, da je Komisija kršila člen 296, drugi odstavek, PDEU.

- 7 Splošno sodišče je zlasti ob upoštevanju preudarkov, ki so ga vodili do odobritve hitrega obravnavanja tega postopka, in pomena, ki ga ima hiter odgovor glede utemeljenosti tako za družbo Ryanair kot za Komisijo in Kraljevino Dansko, štelo, da je treba najprej preučiti utemeljenost tožbe, ne da bi bilo predhodno odločeno o njeni dopustnosti.
- 8 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo prvi, drugi, tretji in peti tožbeni razlog družbe Ryanair zavrnilo kot neutemeljene. V zvezi s četrtem tožbenim razlogom je zlasti glede na razloge, na podlagi katerih so bili zavrjnjeni prvi, drugi in tretji tožbeni razlog, štelo, da njegove utemeljenosti ni treba preučiti. Nazadnje, Splošno sodišče je v zvezi s petim tožbenim razlogom razsodilo, da je bil sporni sklep glede na člen 296 PDEU pravno zadostno obrazložen. Zato je Splošno sodišče tožbo v celoti zavrnilo, ne da bi odločilo o dopustnosti te tožbe.

Predlogi strank pred Sodiščem

- 9 Družba Ryanair s pritožbo Sodišču predlaga, naj:
  - izpodbijano sodbo razveljavi;
  - sporni sklep razglasi za ničen ter
  - Komisiji in intervenientkam na prvi stopnji naloži plačilo stroškov,
  - podredno, izpodbijano sodbo razveljavi, zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču ter pridrži odločitev o stroških v zvezi s tožbo in pritožbo.
- 10 Komisija in družba SAS Sodišču predlagata, naj:
  - pritožbo zavrne in
  - pritožnici naloži plačilo stroškov.
- 11 Francoska republika in Kraljevina Danska Sodišču predlagata, naj pritožbo zavrne.

Pritožba

- 12 Družba Ryanair v utemeljitev pritožbe navaja šest pritožbenih razlogov. Prvi pritožbeni razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je zavrnilo trditev pritožnice, da pomoč, dodeljena na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, ni namenjena povrnitvi škode, ki je nastala samo enemu oškodovancu. Drugi pritožbeni razlog se nanaša na napačno uporabo prava in izkrivljanje dejstev pri uporabi člena 107(2)(b) PDEU in načela sorazmernosti v zvezi s škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi pandemije covida-19. Tretji pritožbeni razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče s tem, da je zavrnilo trditev družbe Ryanair v zvezi s kršitvijo načela prepovedi diskriminacije, napačno uporabilo pravo. Četrty pritožbeni razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ko se je odločilo zavrnuti trditev pritožnice v zvezi s kršitvijo svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev. Peti pritožbeni

razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ko se je odločilo, da ne bo vsebinsko preučilo četrtega tožbenega razloga, ki se je nanašal na kršitev procesnih pravic pritožnice. Šesti pritožbeni razlog se nanaša na to, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ker je napačno presodilo, da Komisija ni kršila obveznosti obrazložitve, ki jo ima na podlagi člena 296, drugi odstavek, PDEU.

Prvi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 13 Družba Ryanair s prvim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na točke od 21 do 26 izpodbijane sodbe, Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je napačno uporabilo pravo, ker je napačno ugotovilo, da je pomoč, dodeljena na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, lahko namenjena povrnitvi škode, ki je nastala samo enemu oškodovancu izjemnega dogodka, čeprav je ta dogodek vplival tudi na konkurenta tega oškodovanca, kot je pritožnica.
- 14 Po mnenju družbe Ryanair razlogi, navedeni v točkah 22 in 23 izpodbijane sodbe, ne upravičujejo zavrnitve njenega prvega tožbenega razloga. Vprašanje naj ne bi bilo, ali bi morala Kraljevina Danska dodeliti več pomoči, ampak ali bi morala ta država članica družbi SAS dodeliti kakršno koli pomoč. Dejstvo, da državi članici nikoli ni treba dodeliti pomoči, ne more upravičiti, da tako pomoč dodeli s kršitvijo upoštevne pravne podlage, in sicer člena 107(2)(b) PDEU. Prav tako naj vprašanje ne bi bilo, ali pomoč pokriva celotno škodo, ki jo je povzročil izjemni dogodek, ampak ali je dodeljena vsem konkurenčnim podjetjem, ki delujejo na določenem trgu in ki jim je ta škoda nastala, ali pa samo enemu, ki je bilo izbrano samovoljno, pri čemer naj zadnjenavedeni primer ne bi pomenil pravilne uporabe te določbe.
- 15 Družba Ryanair trdi, da bi moralo Splošno sodišče ugotoviti, da je utemeljenost te trditve podprta z jasnimi besedilom in sistematiko člena 107(2)(b) PDEU, ki ga je treba razlagati ozko, ter s prakso odločanja Komisije pred pandemijo covid-19. V zvezi s tem naj bi bil namen te določbe omogočiti državam članicam, da delujejo kot „zavarovalnice v skrajni sili“, kadar tveganja, povezanega z naravnimi nesrečami ali izjemnimi dogodki, ne morejo kriti podjetja na trgu. V zvezi s tem naj bi bil namen te določbe državam članicam omogočiti, da delujejo kot „zavarovalnice v skrajni sili“, kadar tveganja, povezanega z naravnimi nesrečami ali izjemnimi dogodki, ne morejo kriti tržna podjetja. To naj bi bila temeljna gospodarska vloga vsake države. Ta funkcija „zavarovalnice v skrajni sili“ naj bi po definiciji pomenila, da država ob enakih drugih pogojih ponuja enako zaščito vsem podjetjem, ki so izpostavljena osnovnemu tveganju. Država, ki bi zagotavljala varstvo le majhnemu številu podjetij ali, kot v obravnavanem primeru, samo enemu podjetju, naj torej ne bi več delovala kot zavarovalnica v skrajni sili, ampak iz drugih razlogov splošne politike, kot so razlogi industrijske politike.
- 16 Po mnenju družbe Ryanair pa to, da država članica s pomočjo, dodeljeno na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, sočasno uresničuje različne cilje splošne politike, slabi neposredno povezavo med izjemnim dogodkom, škodo in dodeljeno pomočjo, pri čemer je ta povezava bistveni pogoj za uporabo te določbe, saj ta temelji na popolnoma kompenzacijski logiki.
- 17 Komisija, Kraljevina Danska in Francoska republika trdijo, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

- 18 Uvodoma je treba opozoriti, da je bil s spornim sklepom zadevni ukrep razglašen za združljiv z notranjim trgovom na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, ki določa tako združljivost glede pomoči „za povrnitev škode, ki so jo povzročile naravne nesreče ali izjemni dogodki“.
- 19 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba določbe člena 107(2)(b) PDEU, ker gre za izjemo od splošnega načela nezdržljivosti državnih pomoči z notranjim trgovom iz odstavka 1 tega člena, razlagati ozko. Sodišče je tako med drugim razsodilo, da se lahko na podlagi navedenih določb nadomesti le škoda, ki so jo neposredno povzročile naravne nesreče ali drugi izjemni dogodki. Iz tega sledi, da mora obstajati neposredna zveza med škodo, ki so jo povzročili ti dogodki, in državno pomočjo ter da je treba čim natančneje oceniti izgube, ki so nastale zadevnim gospodarskim subjektom (glej v tem smislu sodbo z dne 23. februarja 2006, Atzeni in drugi, C-346/03 in C-529/03, EU:C:2006:130, točka 79 in navedena sodna praksa).
- 20 Po mnenju družbe Ryanair bi morala država članica, če bi se odločila sprejeti ukrepe podpore na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, to storiti v zvezi z vsemi oškodovanimi podjetji.
- 21 V zvezi s tem je treba izjemo iz te določbe sicer res razlagati ozko, vendar to ne pomeni, da je treba izraze, uporabljene za opredelitev izjeme, razlagati tako, da bi se tej izjemi odvzeli učinki, saj je treba izjemo razlagati v skladu s cilji, ki jih ta določba uresničuje (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2014, Fastweb, C-19/13, EU:C:2014:2194, točka 40).
- 22 Iz besedila člena 107(2)(b) PDEU v povezavi s ciljem te določbe pa nikakor ne izhaja, da bi bila za združljivo z notranjim trgovom v smislu te določbe lahko razglašena le pomoč, ki bi bila dodeljena vsem podjetjem, ki jim je nastala škoda, ki jo je med drugim povzročil izjemni dogodek. Tudi če je pomoč dodeljena samo enemu podjetju, je namreč lahko, odvisno od primera, namenjena za povrnitev te škode in v popolni skladnosti s pravom Unije izpolnjuje cilj, ki je izrecno določen v navedeni določbi.
- 23 Zato, kot je generalni pravobranilec G. Pitruzzella v bistvu navedel v točki 17 sklepnih predlogov v zadevi Ryanair/Komisija (C-320/21 P, EU:C:2023:54), zastavljeni cilj člena 107(2)(b) PDEU, ki je nadomestiti škodo, ki jo je neposredno povzročil izjemni dogodek, ne izključuje, da lahko država članica, ne da bi to narekovala želja po dajanju prednosti enemu podjetju pred njegovimi konkurenti, iz objektivnih razlogov za ukrep, sprejet na podlagi te določbe, izbere samo enega upravičenca.
- 24 Nasprotna razlaga člena 107(2)(b) PDEU bi poleg tega tej določbi odvzela velik del polnega učinka. Če bi namreč ta določba državi članici dajala le možnost, da odobri pomoč vsem oškodovancem izjemnega dogodka, ne da bi lahko to pomoč pridržala omejenemu številu podjetij ali celo samo enemu podjetju, bi bile države članice pogosto odvrnjene od uporabe te možnosti zaradi stroškov, ki bi jih v takih okoliščinah pomenila dodelitev znatne pomoči vsem oškodovanim podjetjem, za katera je pristojna.
- 25 Iz zgornjih preudarkov izhaja, da člena 107(2)(b) PDEU ni mogoče razlagati tako, kot to zagovarja družba Ryanair, saj bi bila v nasprotnem primeru ogrožena cilj in polni učinek te določbe.
- 26 Ker pa družba Ryanair v utemeljitev prvega pritožbenega razloga v bistvu trdi, da država članica, ki bi pomoč na podlagi navedene določbe dodelila le majhnemu številu podjetij, ki so bila oškodovana zaradi izjemnega dogodka, ali celo samo enemu od njih, ne bi uresničevala cilja iz iste

določbe, in sicer povrnitve škode, nastale zaradi takega dogodka, ampak cilje splošne politike, kar bi poleg tega oslabilo zahtevano neposredno povezavo med škodo, ki jo je povzročil izjemni dogodek, in dodeljeno pomočjo, je treba opozoriti, kot je v bistvu razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 19 te sodbe, da je mogoče na podlagi odstopanja iz člena 107(2) PDEU ukrep pomoči za združljiv z notranjim trgov razglasiti le, če so izpolnjeni vsi pogoji za uporabo tega odstopanja, kar med drugim pomeni, da navedeni ukrep prispeva k uresničitvi cilja, ki je naveden v njem, in je sorazmeren z zastavljenim ciljem.

- 27 Iz tega izhaja, kot je generalni pravobranilec G. Pitruzzella v bistvu navedel v točki 17 sklepnih predlogov v zadevi Ryanair/Komisija (C-320/21 P, EU:C:2023:54), da za združljive z notranjim trgovom ni mogoče šteti ukrepov pomoči, dodeljenih na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, ki bi, čeprav bi bili namenjeni povrnitvi škode, nastale zaradi izjemnega dogodka, dejansko temeljili na samovoljnih preudarkih ali preudarkih, ki niso povezani s tem ciljem, kot je želja, da se iz razlogov, nepovezanih z navedenim ciljem, da prednost nekemu podjetju pred njegovimi konkurenti, zlasti podjetju, ki je že pred nastopom zadevnega dogodka bilo v težavah.
- 28 Zato, če bi Komisija ob preučitvi združljivosti ukrepa pomoči na podlagi člena 107(2)(b) PDEU med drugim ugotovila, da izbira upravičenca ni v skladu s ciljem nadomestitve škode, ki jo je neposredno povzročil med drugim izjemni dogodek, iz te določbe in da tako dejansko ne ustreza namenu uresničitve tega cilja, ampak drugim preudarkom, ki s tem ciljem niso povezani, navedenega ukrepa ne bi bilo mogoče razglasiti za združljivega z notranjim trgovom na podlagi odstopanja, uvedenega z navedeno določbo.
- 29 V zvezi s tem mora biti pomoč, dodeljena na podlagi člena 107(2) PDEU, nujna za uresničenje ciljev iz te določbe, tako da pomoči za izboljšanje finančnega položaja upravičenega podjetja, ne da bi bila ta pomoč nujna za izpolnitev teh ciljev, ni mogoče šteti za združljivo z notranjim trgovom (glej po analogiji sodbi z dne 13. junija 2013, HGA in drugi/Komisija, od C-630/11 P do C-633/11 P, EU:C:2013:387, točka 104, in z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točka 49).
- 30 Vendar v nasprotju s tem, kar trdi družba Ryanair, zgolj to, da je pomoč na podlagi člena 107(2)(b) PDEU med več podjetji, ki bi jim lahko zaradi zadevnega izjemnega dogodka nastala škoda, dodeljena le enem podjetju, kot v obravnavani zadevi družbi SAS, še ne pomeni, da se ta pomoč nujno nanaša na druge cilje, ne pa na cilj, ki se uresničuje s to določbo, ali da je dodeljena samovoljno.
- 31 V tem okviru je treba zavrniti trditve družbe Ryanair, da cilj člena 107(2)(b) PDEU pomeni, da zadevna država članica deluje kot „zavarovalnica v skrajni sili“, ker taka razlaga te določbe ne izhaja niti iz njenega besedila niti iz njenega cilja, na katera je bilo opozorjeno v točkah 18 in 19 te sodbe.
- 32 Nazadnje, v delu, v katerem se družba Ryanair sklicuje na prakso odločanja Komisije pred pandemijo covid-19, zadostuje navesti, da je treba v obravnavani zadevi zakonitost spornega sklepa in nato izpodbijane sodbe presojati le v okviru člena 107(2)(b) PDEU, in ne glede na domnevno prejšnjo prakso odločanja te institucije (glej po analogiji sodbi z dne 21. julija 2011, Freistaat Sachsen in Land Sachsen-Anhalt/Komisija, C-459/10 P, EU:C:2011:515, točka 50, in z dne 26. marca 2020, Larko/Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, točka 114).

- 33 Iz navedenega izhaja, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 25 izpodbijane sodbe ugotovilo, da družba Ryanair ni utemeljeno trdila, da je Komisija napačno uporabila pravo zgolj zato, ker vsa podjetja, ki jim je nastala škoda, povzročena s pandemijo covida-19, niso bila upravičenci do zadevnega ukrepa, ni napačno uporabilo prava.
- 34 Zato je treba prvi pritožbeni razlog zavrnil kot neutemeljen.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

- 35 Družba Ryanair z drugim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na točke od 29 do 54 izpodbijane sodbe in ima šest delov, Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ker je napačno ugotovilo, da zadevni ukrep temelji na členu 107(2)(b) PDEU in je sorazmeren glede na škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi pandemije covida-19.
- 36 Družba Ryanair s prvim delom drugega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v točki 30 izpodbijane sodbe napačno razložilo točki 40 in 41 sodbe z dne 11. novembra 2004, Španija/Komisija (C-73/03, neobjavljena, EU:C:2004:711), ker je iz njiju izpeljalo merilo verjetnosti. Če je zadevni ukrep namenjen kritju prihodnje škode, kakor v obravnavani zadevi, bi bilo namreč treba šteti, da nobena pomoč, ki je lahko večja od izgube, ki je nastala upravičenim podjetjem, ni združljiva z notranjim trgom, ne glede na stopnjo verjetnosti, da bo prišlo do prekomernega nadomestila škode. Vzpostavitev mehanizma za vračilo prekomerno izplačane pomoči pa naj ne bi zadostovala za preprečitev, da bi se podjetju, ki je prejelo pomoč, zagotovila neupravičena prednost, tudi če bi bila ta zgolj začasna.
- 37 Družba Ryanair z drugim delom Splošnemu sodišču očita napačno uporabo prava in očitno izkrivljanje dejstev pri uporabi člena 107(2)(b) PDEU in merila sorazmernosti, na katerem ta člen temelji, ker je napačno ugotovilo, da je Komisija pravilno obrazložila sporni sklep, čeprav metoda izračuna škode, ki je nastala družbi SAS, ki jo je uporabila ta institucija, ni bila dovolj natančna.
- 38 V zvezi s tem naj bi iz ustaljene sodne prakse izhajalo, da je pomoč na podlagi člena 107(2)(b) PDEU mogoče odobriti le na podlagi natančne metode za oceno nastale škode. V obravnavanem primeru naj razlog iz točke 36 izpodbijane sodbe, v skladu s katerim je Komisija v spornem sklepu dovolj natančno opredelila metodo izračuna za oceno škode, ne bi bil združljiv z vsebino tega sklepa, zlasti z njegovo točko 34, v kateri naj bi bilo pojasnjeno, da so se danski organi zavezali, da bodo najpozneje do 31. decembra 2020 Komisiji v predhodno odobritev predložili metodo, ki se bo uporabila za količinsko opredelitev škode. Zadevni ukrep naj torej ne bi bil nič drugega kot bianko ček, dan družbi SAS za več kot eno leto, to je do prvega poročila o dejanski izgubi, ki je nastala tej letalski družbi.
- 39 Družba Ryanair s tretjim delom drugega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita napačno uporabo prava in očitno izkrivljanje dejstev, ker je v točki 37 izpodbijane sodbe navedlo, da ni predložila nobenega elementa, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da bi metoda izračuna, kot je opredeljena v spornem sklepu, omogočila izplačilo državne pomoči, ki bi presejala škodo, ki je dejansko nastala družbi SAS. Pritožnica meni, da je Splošno sodišče, da bi preverilo, ali je metoda izračuna v obravnavanem primeru pomenila tako tveganje, preučilo, ali bi njena uporaba „lahko“ povzročila prekomerno nadomestilo. Družba Ryanair pa naj bi predložila številne dokaze, da je bila pomoč, dodeljena družbi SAS, dejansko višja od izgube. Zlasti naj bi Splošno sodišče pri

izračunu škode priznalo pomen spremenljivih stroškov, ki jih je treba izključiti za količinsko opredelitev škode. Če fiksni in variabilni stroški niso znani, naj bi obstajalo tveganje prekomernega nadomestila. To naj bi torej moralo zadostovati za ugotovitev, da pomoč ni bila sorazmerna s škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi krize, povezane s pandemijo covid-19. Poleg tega naj bi Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker naj bi dokazno breme sistematično naložilo pritožnici, in ne Komisiji.

- 40 Družba Ryanair s četrtem delom Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo, ko je v točki 39 izpodbijane sodbe trditev pritožnice, da bi morala Komisija upoštevati škodo, ki je nastala drugim letalskim družbam, ki delujejo na Danskem, zavrnilo zgolj z napotitvijo na točko 24 te sodbe. Načelo, da mora biti pomoč sorazmerna s škodo, naj bi namreč zahtevalo, da se škoda ne oceni le pri upravičencu do pomoči, ampak tudi pri njegovih konkurentih. V obravnavani zadevi naj bi bilo torej treba opraviti presojo vpliva zadevnega ukrepa na druge letalske družbe, ki delujejo na Danskem. Splošno sodišče naj nikakor ne bi moglo utemeljeno trditi, kot je to storilo v točkah 70 in 72 izpodbijane sodbe, da je bil zadevni ukrep upravičen glede na večjo škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi njenega konkurenčnega položaja, niti zavrnilo upoštevanja tega položaja pri presoji sorazmernosti pomoči glede na škodo, ki je nastala tej družbi.
- 41 Pritožnica s petim delom drugega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da je utemeljilo dejstvo, da Komisija ob upoštevanju zaveze Danske, da bo zahtevala naknadno vračilo pomoči, če bi zadevni ukrep skupaj z drugimi ukrepi, vključno s tistimi, ki so jih odobrili tuji organi, presegal škodo, ki je dejansko nastala družbi SAS, ni upoštevala pomoči, ki jo je dodelila Kraljevina Norveška, čeprav bi morala Komisija pomoč, ki jo je dodelila Kraljevina Norveška, upoštevati že od začetka, ker je bila ta ob sprejetju spornega sklepa znana, namesto da bi se zadovoljila z naknadno oceno.
- 42 Družba Ryanair s šestim delom tega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo, ker je v točkah 50 in 51 izpodbijane sodbe zavrnilo njeno trditev, da bi bilo treba konkurenčno prednost, ki je izhajala iz dejstva, da je bila družba SAS edina letalska družba, ki je bila upravičena do zadevnega ukrepa, upoštevati pri presoji združljivosti pomoči glede na člen 107(2)(b) PDEU. Taka presoja naj bi bila bistvena za ugotovitev, ali shema pomoči ne presega tistega, kar je nujno za doseganje zastavljenega cilja, in ali je torej sorazmerna.
- 43 Komisija, Kraljevina Danska, Francoska republika in družba SAS trdijo, da je treba drugi pritožbeni razlog zavrnilo kot neutemeljen. Francoska republika poleg tega meni, da je navedeni pritožbeni razlog delno nedopusten.

Presoja Sodišča

- 44 Drugi pritožbeni razlog je usmerjen zoper točke od 29 do 54 izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče preučilo in zavrnilo drugi pritožbeni razlog, s katerim se je izpodbijala sorazmernost zadevnega ukrepa glede na škodo, ki je nastala družbi SAS, zlasti ker naj bi Komisija dovolila morebitno prekomerno nadomestilo te škode.
- 45 Za preučitev tega pritožbenega razloga v šestih delih je treba najprej poudariti, kot je razvidno iz točke 29 te sodbe, da mora biti pomoč, dodeljena na podlagi člena 107(2) PDEU, nujna za uresničitev ciljev iz te določbe, tako da pomoči za izboljšanje finančnega položaja upravičenega podjetja, ne da bi bila ta pomoč nujna za izpolnitev teh ciljev, ni mogoče šteti za združljivo

z notranjim trgov (glej po analogiji sodbi z dne 13. junija 2013, HGA in drugi/Komisija, od C-630/11 P do C-633/11 P, EU:C:2013:387, točka 104, in z dne 19. julija 2016, Kotnik in drugi, C-526/14, EU:C:2016:570, točka 49).

- 46 Kar zadeva člen 107(2)(b) PDEU, se lahko, kot je razvidno iz sodne prakse Sodišča, ki je navedena v točki 19 te sodbe, v skladu s to določbo nadomesti le gospodarska škoda, ki so jo neposredno povzročile naravne nesreče ali drugi izjemni dogodki.
- 47 Iz tega izhaja, da dodeljene pomoči ne smejo biti višje od izgub, ki so njihovim upravičencem nastale zaradi zadevnega dogodka, kot je Sodišče v bistvu že razsodilo v točkah 40 in 41 sodbe z dne 11. novembra 2004, Španija/Komisija (C-73/03, EU:C:2004:711), navedene v točki 30 izpodbijane sodbe.
- 48 V zvezi s tem je treba v delu, v katerem družba Ryanair s prvim delom drugega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita, da je v tej točki izpodbijane sodbe uvedlo napačno merilo verjetnosti, ki naj ne bi bilo združljivo s spoznanji iz sodbe z dne 11. novembra 2004, Španija/Komisija (C-73/03, neobjavljena, EU:C:2004:711), ugotoviti, da ta del temelji na napačni razlagi izpodbijane sodbe, saj Splošno sodišče takega merila ni uvedlo. Splošno sodišče je v točki 30 te sodbe zgolj pojasnilo, da če bi bil znesek pomoči višji od škode, ki je nastala upravičencu do te pomoči, tega dela pomoči ne bi bilo mogoče upravičiti na podlagi navedene določbe. Vsekakor pa iz izpodbijane sodbe ne izhaja, da je Splošno sodišče za preveritev, ali je Komisija v spornem sklepu odobrila prekomerno nadomestilo za škodo, ki je dejansko nastala družbi SAS, uporabilo tako merilo in da bi to tako vplivalo na rezultat te preučitve.
- 49 Iz tega izhaja, da je treba prvi del drugega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljen.
- 50 V delu, v katerem družba Ryanair z drugim delom tega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču na prvem mestu očita, da je napačno uporabilo pravo, ker je v točki 36 izpodbijane sodbe štelo, da je Komisija v spornem sklepu predstavila dovolj natančno metodo izračuna škode, nastale družbi SAS, je treba ugotoviti, da se Splošno sodišče v točki 35 te sodbe sklicuje na njeno točko 31, v okviru katere je podrobno navedlo vse elemente, ki jih je Komisija upoštevala pri oceni te škode. Splošno sodišče je na podlagi tega podrobnega opisa v navedeni točki 35 ugotovilo, da je Komisija v spornem sklepu na eni strani opredelila elemente, ki so bili upoštevani za količinsko opredelitev škode, in sicer izgubo prihodkov, variabilne stroške, ki se jim je zadevna družba izognila, in prilagoditev stopnje dobička ter obdobje, v katerem bi lahko ta škoda nastala, ter na drugi strani pojasnila, da je treba izgubo prihodka določiti ob upoštevanju vseh prihodkov družbe SAS, in ne le prihodkov iz letalskega prevoza potnikov. Poleg tega je Splošno sodišče poudarilo, da se je Komisija seznanila z zavezo danskih organov, da bodo na eni strani naknadno podrobno in konkretno količinsko opredelili škodo, ki je nastala družbi SAS, in znesek pomoči, ki jo je ta družba na koncu prejela, ter da bodo na drugi strani zagotovili, da družba SAS morebitno prekomerno nadomestilo za navedeno škodo povrne.
- 51 Splošno sodišče pa je ob upoštevanju vseh teh elementov v zvezi z določitvijo škode, ki je nastala družbi SAS, ki jih je upoštevala Komisija, v točki 36 izpodbijane sodbe lahko, ne da bi napačno uporabilo pravo, presodilo, da je glede na okoliščine obravnavane zadeve, zlasti glede na nujno vnaprejšnjost količinske opredelitve te škode in zneska pomoči, ki je na koncu dodeljena, sporni sklep vseboval dovolj natančen povzetek metode izračuna navedene škode.

- 52 V nasprotju s trditvami družbe Ryanair te ugotovitve ni mogoče ovreči zgolj zato, ker so se danski organi zavezali, da bodo Komisiji predložili podrobno metodo izračuna, ki naj bi se uporabila za naknadno količinsko opredelitev škode.
- 53 V delu, v katerem družba Ryanair na drugem mestu s tem drugim delom Splošnemu sodišču očita, da je izkrivilo dejstva, ki so mu bila predložena, je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča iz člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU in člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije izhaja, da je Splošno sodišče edino pristojno, prvič, za ugotavljanje dejanskega stanja, razen če bi vsebinska nepravilnost njegovih ugotovitev izhajala iz listin v spisu, ki so mu bile predložene, in drugič, za presojo tega dejanskega stanja (sodba z dne 25. junija 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, točka 103 in navedena sodna praksa).
- 54 Iz tega izhaja, da presoja dejanskega stanja, razen pri izkrivljanju dokazov, predloženih Splošnemu sodišču, ni pravno vprašanje, ki bi bilo predmet nadzora Sodišča (sodba z dne 25. junija 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, točka 104 in navedena sodna praksa).
- 55 Kadar pritožnik trdi, da je Splošno sodišče izkrivilo dokaze, mora v skladu s členom 256 PDEU, členom 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in členom 168(1)(d) Poslovnika Sodišča natančno navesti dokaze, ki naj bi jih to sodišče izkrivilo, in dokazati napake pri analizi, ki so po njegovem mnenju povzročile, da je Splošno sodišče izkrivilo dokaze. Poleg tega mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča izkrivljanje očitno razvidno iz listin v spisu, ne da bi bilo treba dejstva in dokaze presojati na novo (sodba z dne 25. junija 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, točka 105 in navedena sodna praksa).
- 56 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da družba Ryanair v utemeljitev tega dela ne pojasnjuje dokazov, ki naj bi jih Splošno sodišče izkrivilo, da bi prišlo do ugotovitve, da je Komisija predstavila dovolj natančno metodo izračuna škode, in *a fortiori* ne dokazuje, kako naj bi bili ti dokazi izkrivljeni.
- 57 Iz tega izhaja, da drugi del drugega pritožbenega razloga ni utemeljen.
- 58 Družba Ryanair s tretjim delom drugega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita napačno uporabo prava in očitno izkrivljanje dejstev v točki 37 izpodbijane sodbe, v skladu s katero pritožnica ni predložila nobenega elementa, s katerim bi bilo mogoče dokazati, da bi metoda izračuna Komisije omogočila izplačilo državne pomoči, ki bi presegala škodo, ki je dejansko nastala družbi SAS.
- 59 Ker pa družba Ryanair v utemeljitev tega dela zgolj trdi, da je bilo z dejanskimi okoliščinami, ki jih je predložila Splošnemu sodišču, mogoče dokazati utemeljenost te trditve, je treba navedeni del v skladu s sodno prakso, navedeno v točkah 53 in 54 te sodbe, zavreči kot nedopusten, ker želi pritožnica ob neobstoju konkretnih elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati na morebitno izkrivljanje dejstev, v resnici izpodbijati neodvisno presojo dejstev, ki jo je Splošno sodišče opravilo za to, da je v točki 38 izpodbijane sodbe odločilo, da Komisija ni storila napake pri presoji v zvezi z oceno škode, ki je nastala družbi SAS.
- 60 V delu, v katerem družba Ryanair poleg tega trdi, da je Splošno sodišče s tem obrnilo dokazno breme, ki bi ga morala po njenem mnenju nositi Komisija, je treba spomniti, da mora načeloma oseba, ki v utemeljitev predloga ali trditve zatrjuje dejstva, predložiti dokaz o njihovi resničnosti

(glej v tem smislu sodbo z dne 26. junija 2001, Brunnhofer, C-381/99, EU:C:2001:358, točka 52, in sklep predsednika Sodišča z dne 25. januarja 2008, Provincia di Ascoli Piceno in Comune di Monte Urano/Apache Footwear in drugi, C-464/07 P(I), EU:C:2008:49, točka 9).

- 61 Splošno sodišče je torej lahko, ne da bi kršilo načela v zvezi z razdelitvijo dokaznega bremena, ugotovilo, da družba Ryanair ni predložila dokaza o dejstvih, ki jih je navedla v utemeljitev svoje trditve, da je Komisija storila napake v zvezi z oceno škode, ki je nastala družbi SAS.
- 62 Zato je treba tretji drugega pritožbenega razloga deloma zavreči kot nedopusten in deloma zavrniti kot neutemeljen.
- 63 Četrty del tega pritožbenega razloga se v bistvu nanaša na to, da je Splošno sodišče s preučitvijo, ali je Komisija lahko veljavno štela, da je zadevni ukrep sorazmeren glede na škodo, ki je družbi SAS nastala zaradi pandemije covid-19, in torej, da ta družba ni prejela prekomernega nadomestila za škodo, v točki 39 izpodbijane sodbe napačno zavrnilo trditev družbe Ryanair, navedeno v točki 34 te sodbe, da bi morala Komisija upoštevati škodo, ki je nastala drugim letalskim družbam, ki delujejo na Danskem.
- 64 V zvezi s tem je v zvezi s sorazmernostjo ukrepa pomoči, dodeljenega na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, glede na znesek zadevne pomoči iz točke 47 te sodbe razvidno, da ta znesek ne more biti višji od škode, ki je nastala upravičencu do te pomoči. Kadar gre, kot v obravnavanem primeru, za individualno pomoč, mora torej Komisija pri presoji združljivosti pomoči z notranjim trgom preveriti, ali upravičenec ne prejme zneska pomoči, ki bi presegal škodo, ki mu je dejansko nastala zaradi zadevnega izjemnega dogodka.
- 65 Jasno pa je, da za tako presajo določene letalske družbe vprašanje, ali oziroma v kolikšnem obsegu je zaradi istega dogodka škoda nastala tudi drugim družbam, ni upoštevno.
- 66 Poleg tega je iz točk od 21 do 26 te sodbe razvidno, da družba Ryanair v utemeljitev prvega pritožbenega razloga napačno trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je odločilo, da zadevni državni članici ni treba upoštevati celotne škode, ki jo je povzročil zadevni izjemni dogodek, ali pomoči zagotoviti vsem oškodovancem te škode, napačno uporabilo pravo. Zato je Splošno sodišče na podlagi teh preudarkov v točki 39 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da odobritev dodelitve pomoči zgolj družbi SAS ni bila pogojena z dokazom Komisije, da je škoda, ki jo je povzročil ta dogodek, nastala le temu podjetju.
- 67 Nazadnje, družba Ryanair zgolj trdi, da je protislovno, da je Splošno sodišče nujnost zadevne pomoči utemeljilo s sklicevanjem na konkurenčni položaj družbe SAS, vendar tega položaja ni upoštevalo pri presoji sorazmernosti pomoči, ne da bi natančno navedlo pravne argumente v podporo tej trditvi.
- 68 Iz tega izhaja, da je treba četrty del drugega tožbenega razloga zavrniti.
- 69 V delu, v katerem družba Ryanair s petim delom tega pritožbenega razloga trdi, da bi morala Komisija v nasprotju s tem, kar naj bi Splošno sodišče menilo v točkah 48 in 49 izpodbijane sodbe, za presajo obstoja prekomernega nadomestila za škodo, ki je nastala družbi SAS, pomoč, ki jo je dodelila Kraljevina Norveška, upoštevati vnaprej, namesto da bi se zadovoljila z naknadno oceno, zadostuje navesti, da je Splošno sodišče v točki 49 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je Komisija v spornem sklepu dejansko upoštevala pomoči, ki jih je dodelila Kraljevina Norveška, in da družba Ryanair ni navedla nobene trditve, s katero bi to ugotovitev ovrgla.

- 70 Peti del drugega pritožbenega razloga je zato treba zavrni kot neutemeljen.
- 71 Družba Ryanair s šestim delom tega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je napačno uporabilo pravo, ker je v točkah 51 in 52 izpodbijane sodbe ugotovilo, da Komisiji za presojo združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov na podlagi člena 107(2)(b) PDEU in zlasti njegove sorazmernosti ni bilo treba upoštevati konkurenčne prednosti, ki za družbo SAS izhaja iz dejstva, da je edina upravičenka do te pomoči.
- 72 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot je to storil generalni pravobranilec G. Pitruzzella v točki 48 sklepnih predlogov v zadevi Ryanair/Komisija (C-320/21 P), da je v nasprotju s tem, kar trdi družba Ryanair, sodba z dne 21. decembra 2016, Komisija/Aer Lingus in Ryanair Designated Activity (C-164/15 P in C-165/15 P, EU:C:2016:990, točka 92), na katero se je Splošno sodišče sklicevalo v točki 51 izpodbijane sodbe, kljub temu, da se nanaša na določitev zneska nezakonite pomoči za njeno izterjavo, v obravnavanem primeru upoštevna, ker je iz točke 92 te sodbe mogoče sklepati, da prednost, ki jo je s pomočjo dobil upravičenec, ne vključuje ekonomske koristi, ki jo je ta morda pridobil z izkoriščanjem te prednosti.
- 73 Tako v primeru zadevnega ukrepa, in sicer pomoči v obliki poročstva, znesek pomoči, dodeljene družbi SAS, ki ga mora Komisija upoštevati pri ugotavljanju obstoja morebitnega prekomernega nadomestila za škodo, ki je tej letalski družbi nastala zaradi zadevnega izjemnega dogodka, načeloma ustreza, kot izhaja iz Obvestila Komisije o uporabi členov [107] in [108 PDEU] za državno pomoč v obliki poročtev (UL 2008, C 155, str. 10) in kot je Splošno sodišče pravilno poudarilo v točki 42 izpodbijane sodbe, razliki v obrestni meri, odobreni družbi SAS, z zadevnim ukrepom ali brez zadevnega ukrepa ob sprejetju spornega sklepa. Komisiji pa, nasprotno, pri tej določitvi ni treba upoštevati morebitne prednosti, ki bi jo družba SAS od nje imela posredno, kot je konkurenčna prednost, ki jo zatrjuje družba Ryanair.
- 74 Iz tega izhaja, da Splošno sodišče s tem, da je v točkah od 51 do 53 izpodbijane sodbe presodilo, da Komisiji ni bilo treba upoštevati konkurenčne prednosti, katere obstoj je zatrjevala družba Ryanair, nikakor ni napačno uporabilo prava.
- 75 Glede na navedeno je treba šesti del drugega tožbenega razloga zavrni kot neutemeljen in posledično zavrni ta tožbeni razlog v celoti.

Tretji pritožbeni razlog

Trditve strank

- 76 Družba Ryanair s tretjim pritožbenim razlogom, ki se nanaša na točke od 58 do 76 izpodbijane sodbe, Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ker je zavrnilo prvi del njenega tretjega tožbenega razloga in v točki 76 izpodbijane sodbe odločilo, da je bilo upravičeno, da se ugodnost zadevnega ukrepa odobri samo družbi SAS, in da s tem ukrepom ni bilo kršeno načelo prepovedi diskriminacije.
- 77 V zvezi s tem družba Ryanair s prvim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da Splošno sodišče ni ustrezno uporabilo načela prepovedi vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva, ki naj bi bilo bistveno načelo pravnega reda Unije. Čeprav je Splošno sodišče v točki 68 izpodbijane sodbe priznalo, da je različno obravnavanje, uvedeno z zadevnim ukrepom, mogoče izenačiti z diskriminacijo, ker je ta ukrep koristil samo družbi SAS, naj bi napačno štelo, da je treba tako

diskriminacijo presojeti le glede na člen 107(2)(b) PDEU, ker je ta določba posebna določba iz Pogodb v smislu člena 18 PDEU. Poleg tega naj bi moralo Splošno sodišče preučiti, ali je bila taka diskriminacija utemeljena z razlogi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja v smislu člena 52 PDEU oziroma, vsekakor, ali je temeljila na objektivnih ugotovitvah, ki niso odvisne od državljanstva zadevnih oseb.

- 78 Pritožnica z drugim delom tega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 62 do 65 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva v zvezi z določitvijo cilja zadevnega ukrepa. Zlasti naj bi v točkah 62 in 63 izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da cilj tega ukrepa ni ohranitev „povezljivosti Danske“ in „dostopnosti znotraj Skandinavije“, kar naj bi pomenilo pretirano formalistično razlago spornega sklepa. Ta trditev naj bi bila poleg tega v nasprotju s točko 70 izpodbijane sodbe. Po mnenju družbe Ryanair je napačna tudi trditev Splošnega sodišča iz točke 65 izpodbijane sodbe, da je bila diskriminacija neločljivo povezana z individualno naravo pomoči.
- 79 Družba Ryanair s tretjim delom tretjega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče večkrat napačno uporabilo pravo, ker je v točki 72 izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da je različno obravnavanje, uvedeno z zadevnim ukrepom, upravičeno, ker je družbi SAS zaradi njenih večjih tržnih deležev zaradi omejitev v zvezi s pandemijo covid-19 nastala večja škoda kot drugim letalskim družbam, prisotnim na Danskem.
- 80 Vendar naj, prvič, ta utemeljitev ne bi bila navedena nikjer v spornem sklepu. Drugič, taka trditev bi v bistvu pomenila, da bi bilo podjetje, ki ima velik tržni delež, upravičeno do dodelitve vseh pomoči, dodeljenih na podlagi člena 107(2)(b) PDEU, kar naj bi bilo v nasprotju z načeloma sorazmernosti in neizkrivljene konkurence. Tretjič, ker naj bi Splošno sodišče v točki 73 izpodbijane sodbe tako pravico družbe SAS do celotne pomoči utemeljilo s tem, da so jo „te omejitve [...] sorazmerno bistveno bolj prizadele kot [pritožnico]“, naj bi bila ta trditev „absurdna in očitno napačna“. Četrtrič, Splošno sodišče naj bi s tem, da je v točki 75 izpodbijane sodbe menilo, da pritožnica ob upoštevanju relativnega pomena zneska zadevnega ukrepa ni dokazala, da razdelitev tega zneska med vse letalske družbe na Danskem navedenemu ukrepu ne bi odvzela polnega učinka, napačno uporabilo pravo. Merilo, povezano s takim „polnim učinkom“, ki ga Splošno sodišče ni pojasnilo, pa naj bi pomenilo „razlago povsem *sui generis*“. Vsekakor take analize ni bilo nikjer v spornem sklepu.
- 81 Komisija, Kraljevina Danska in Francoska republika trdijo, da je treba tretji pritožbeni razlog zavrnil kot neutemeljen. Francoska republika poleg tega meni, da je ta pritožbeni razlog delno nedopusten.

Presoja Sodišča

- 82 Družba Ryanair z drugim delom tretjega pritožbenega razloga, ki ga je treba preučiti na prvem mestu, v bistvu trdi, najprej, da je Splošno sodišče v točkah od 62 do 64 izpodbijane sodbe napačno opredelilo cilj zadevnega ukrepa, kot izhaja iz spornega sklepa, in da je napačno menilo, da ta cilj ni bil ohranitev „povezljivosti Danske“ in „dostopnosti znotraj Skandinavije“.
- 83 V zvezi s tem je treba ugotoviti, kot je Splošno sodišče navedlo v točki 63 izpodbijane sodbe, da iz točke 5 obrazložitve spornega sklepa, ki je v razdelku z naslovom „Cilj ukrepa“, izrecno izhaja, da je ta cilj, „da se družbi SAS nadomesti škoda, nastala zaradi odpovedi ali sprememb datumov njenih letov zaradi uvedbe omejitev potovanj, povezanih s pandemijo COVID-19“. Vidiki

ohranitve „povezljivosti“ Danske in „dostopnosti znotraj Skandinavije“ pa so navedeni v nekem drugem delu spornega sklepa, in sicer v razdelku z naslovom „Upravičenec“, v katerem je opisan zgolj profil podjetja, ki je naslovnik zadevnega ukrepa, in ne cilj tega ukrepa.

- 84 V teh okoliščinah je Splošno sodišče, ne da bi napačno uporabilo pravo ali izkrivilo besedilo spornega sklepa, v točki 62 izpodbijane sodbe ugotovilo, da cilj zadevnega ukrepa glede na ta sklep – poleg delne povrnitve škode, ki je družbi SAS nastala zaradi pandemije covida-19 – ni bil ohranitev „povezljivosti“ Danske in „dostopnosti znotraj Skandinavije“.
- 85 V delu, v katerem družba Ryanair, dalje, trdi, da obstaja protislovje med obrazložitvijo, navedeno v točkah 63 in 64 izpodbijane sodbe na eni strani ter v točki 70 te sodbe na drugi strani, zadostuje ugotovitev, da Splošno sodišče v zadnjenavedeni točki ni več preučilo cilja zadevnega ukrepa, navedenega v točkah 63 in 64 te sodbe, temveč sorazmernost podrobnih pravil za odobritev tega ukrepa glede na ta cilj, ki je predmet točk od 68 do 75 navedene sodbe.
- 86 Nazadnje, v delu, v katerem se drugi del tretjega pritožbenega razloga nanaša na točko 64 izpodbijane sodbe, v kateri je Splošno sodišče zavrnilo trditve pritožnice, da je bil zadevni ukrep družbi SAS dodeljen, ker je edina imela dansko licenco, je treba poudariti, da pri tej ugotovitvi iz istega razloga, kot je naveden v točki 83 te sodbe, pravo ni bilo uporabljeno napačno.
- 87 Drugi del tretjega pritožbenega razloga je torej treba v tem delu zavrniti kot neutemeljen.
- 88 Družba Ryanair z zadnjo trditvijo, navedeno v okviru prvega in drugega dela tega pritožbenega razloga, Splošnemu sodišču očita, da je v točkah 65 in 68 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo pri uporabi načela prepovedi diskriminacije in, natančneje, prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 18, prvi odstavek, PDEU.
- 89 Na prvem mestu, v zvezi s trditvijo družbe Ryanair glede napačne uporabe prava, ki naj bi jo Splošno sodišče storilo v točki 65 izpodbijane sodbe, je treba opozoriti, da morajo biti v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za to, da se nacionalni ukrep opredeli kot „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, izpolnjeni vsi naslednji pogoji. Prvič, iti mora za poseg države ali iz državnih sredstev. Drugič, ta poseg mora biti tak, da lahko prizadene trgovino med državami članicami. Tretjič, z njim mora biti prejemniku podeljena selektivna prednost. Četrto, poseg mora biti tak, da izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco (glej zlasti sodbo z dne 28. junija 2018, Nemčija/Komisija, C-208/16 P, EU:C:2018:506, točka 79 in navedena sodna praksa).
- 90 Člen 107(1) PDEU torej glede ukrepov, ki imajo take značilnosti, ker lahko izkrivljajo konkurenco in vplivajo na trgovino med državami članicami, določa načelo njihove nezdržljivosti z notranjim trgom.
- 91 Natančneje, zahteva selektivnosti, ki izhaja iz člena 107(1) PDEU, predpostavlja, da Komisija dokaže, da se gospodarska prednost v širokem smislu, ki neposredno ali posredno izhaja iz določenega ukrepa, nanaša na posamezno podjetje ali podjetja. Za to mora zlasti dokazati, da zadevni ukrep uvaja razlikovanje med podjetji, ki so glede na zastavljeni cilj v primerljivem položaju. Prednost mora biti torej dodeljena selektivno in biti taka, da postavlja posamezna podjetja v ugodnejši položaj v primerjavi z drugimi (glej v tem smislu sodbo z dne 30. junija 2016, Belgija/Komisija, C-270/15 P, EU:C:2016:489, točka 48 in navedena sodna praksa).

- 92 Kadar je, kot v obravnavanem primeru, zadevni ukrep predviden kot individualna pomoč, ugotovitev gospodarske prednosti načeloma omogoča domnevo, da je ukrep selektiven (sodba z dne 30. junija 2016, Belgija/Komisija, C-270/15 P, EU:C:2016:489, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 93 Iz tega sledi, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 65 izpodbijane sodbe v bistvu navedlo, da se z individualno pomočjo po njeni naravi uvaja različno obravnavanje podjetja, ki je prejemnik te pomoči, in vseh drugih podjetij, ki so glede na zastavljeni cilj v primerljivem položaju, nikakor ni napačno uporabilo prava. Poleg tega v nasprotju s tem, kar se zdi, da trdi družba Ryanair, te točke 65 ni mogoče razumeti tako, da je Splošno sodišče v njej štelo, da je individualna pomoč, ki bi bila po njegovem mnenju v nasprotju z načelom prepovedi diskriminacije, vseeno združljiva z notranjim trgom, ker je na koncu navedene točke izrecno pojasnilo, da pravo Unije državam članicam omogoča, da „če so izpolnjeni vsi pogoji iz člena 107 PDEU“, take pomoči dodelijo.
- 94 V zadnjenavedenem pogledu člen 107(2) in (3) PDEU določa nekatera odstopanja od načela nezdržljivosti državnih pomoči z notranjim trgom, navedenega v točki 90 te sodbe. Tako so državne pomoči, dodeljene za namene in v skladu z zahtevami iz teh določb o odstopanju, združljive oziroma jih je mogoče razglasiti za združljive z notranjim trgom, ne glede na to, da imajo značilnosti in učinke, navedene v točki 89 te sodbe.
- 95 Iz tega izhaja, da državnih pomoči, ki so dodeljene v skladu s temi zahtevami, torej za dosego cilja, ki je priznan v njih, in v mejah tega, kar je potrebno in sorazmerno za uresničitev tega cilja, ni mogoče šteti za nezdržljive z notranjim trgom zgolj na podlagi značilnosti ali učinkov, navedenih v točki 89 te sodbe, ki so neločljivo povezani z vsako državno pomočjo, in sicer zlasti iz razlogov v zvezi s tem, da je pomoč selektivna ali da izkrivlja konkurenco, sicer bi se navedenim določbam o odstopanju odvzel polni učinek (glej v tem smislu sodbi z dne 22. marca 1977, Iannelli & Volpi, 74/76, EU:C:1977:51, točki 14 in 15, ter z dne 26. septembra 2002, Španija/Komisija, C-351/98, EU:C:2002:530, točka 57).
- 96 Zato se pomoč ne more šteti za nezdržljivo z notranjim trgom iz razlogov, ki so povezani samo s tem, da je pomoč selektivna ali da izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco.
- 97 Ob tem je treba, na drugem mestu, v zvezi s trditvijo družbe Ryanair, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker v točki 68 izpodbijane sodbe ni uporabilo načela prepovedi diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 18 PDEU, temveč je zadevni ukrep preučilo glede na člen 107(2)(b) PDEU, opozoriti, da iz sodne prakse Sodišča izhaja, da postopek iz člena 108 PDEU ne sme nikoli privedi do izida, ki bi bil v nasprotju s posebnimi določbami Pogodbe. Tako pomoči, ki kot taka ali zaradi nekaterih svojih podrobnih pravil krši predpise ali splošna načela prava Unije, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgom (sodba z dne 31. januarja 2023, Komisija/Braesch in drugi, C-284/21 P, EU:C:2023:58, točka 96 in navedena sodna praksa).
- 98 Vendar posebej v zvezi s členom 18 PDEU iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se ta člen samostojno uporablja le v položajih, urejenih s pravom Unije, za katere Pogodba DEU ne določa posebnih pravil o prepovedi diskriminacije (sodba z dne 18. julija 2017, Erzberger, C-566/15, EU:C:2017:562, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 99 Ker člen 107(2) in (3) PDEU, kot je bilo opozorjeno v točki 94 te sodbe, določa izjeme od načela nezdržljivosti državnih pomoči z notranjim trgom iz odstavka 1 tega člena in tako zlasti dopušča različno obravnavanje podjetij, če ta izpolnjujejo zahteve, določene s temi odstopanji, je

treba ta odstopanja, kot je generalni pravobranilec G. Pitruzzella navedel v točki 64 sklepnih predlogov v zadevi Ryanair/Komisija (C-320/21 P EU:C:2023:54), šteti za „posebne določbe“ iz Pogodb v smislu člena 18, prvi odstavek, PDEU.

- 100 Iz tega sledi, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 68 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je člen 107(2)(b) PDEU taka posebna določba in da je treba le preučiti, ali je različno obravnavanje, ki je posledica zadevnega ukrepa, dovoljeno na podlagi te določbe, ni napačno uporabilo prava.
- 101 Iz tega izhaja, da različnega obravnavanja, ki ga je povzročil zadevni ukrep, v nasprotju s trditvami družbe Ryanair ni treba utemeljiti tudi z razlogi, navedenimi v členu 52 PDEU.
- 102 Glede na navedeno je treba zadnji očitke iz drugega dela in prvi del tretjega pritožbenega razloga zavrniti kot neutemeljena.
- 103 Družba Ryanair s tretjim delom tretjega pritožbenega razloga Splošnemu sodišču očita napačno uporabo prava in očitno izkrivljanje dejstev, ki naj bi jih storilo, ko je zlasti v točkah 72, 73 in 75 izpodbijane sodbe v okviru vprašanja sorazmernosti zadevnega ukrepa preučilo utemeljenost trditve pritožnice, povzetih v točki 71 navedene sodbe, da različno obravnavanje, ki izhaja iz tega ukrepa, ni bilo sorazmerno, ker je z njim družbi SAS dodeljena celotna pomoč za povrnitev škode, povzročene s pandemijo covid-19, čeprav naj bi družbi SAS nastalo le 35 % te škode.
- 104 V zvezi s tem družba Ryanair s prvim očitkom v bistvu trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je zlasti v točki 72 izpodbijane sodbe trdilo, da so omejitve, naložene v okviru pandemije covid-19, zaradi večjih tržnih deležev družbe SAS na to družbo vplivale bolj kot na druge letalske družbe, prisotne na Danskem, navedlo utemeljitev, ki je v spornem sklepu ni bilo, in je tako obrazložitev, ki jo je Komisija navedla v utemeljitev tega sklepa, nadomestilo s svojo obrazložitvijo.
- 105 Čeprav iz sodne prakse Sodišča res izhaja, da pri nadzoru zakonitosti iz člena 263 PDEU velja, da Sodišče in Splošno sodišče nikakor ne smeta nadomestiti obrazložitve avtorja izpodbijanega akta s svojo obrazložitvijo (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2021, *World Duty Free Group in Španija/Komisija*, C-51/19 P in C-64/19 P, EU:C:2021:793, točka 70 in navedena sodna praksa), je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točki 72 izpodbijane sodbe v odgovor na trditve pritožnice, navedene v točki 103 te sodbe, zgolj opozorilo na vsebino spornega sklepa in, natančneje, izpeljalo ugotovitve iz navedb, vsebovanih v njem, ne da bi nadomestilo obrazložitev tega sklepa.
- 106 V delu, v katerem se pritožnica s tretjim očitkom iz tega tretjega dela sklicuje na trditve Splošnega sodišča iz točk 72 in 73 izpodbijane sodbe, v skladu s katerimi je tržni delež družbe SAS „bistveno večji od tržnega deleža njenega najbližjega konkurenta“ in v skladu s katerimi so „te omejitve“, torej omejitve, ki so bile naložene v okviru pandemije covid-19, družbo SAS „sorazmerno bistveno bolj prizadele“, je treba ugotoviti, da gre za suverene presoje dejanskega stanja, ki jih je Splošno sodišče poleg tega opravilo dodatno.
- 107 Zato je treba ta očitke zavreči kot nedopusten, zlasti ker pritožnica ni dokazala nobenega izkrivljanja teh dejstev s strani Splošnega sodišča.
- 108 Poleg tega v delu, v katerem družba Ryanair v utemeljitev drugega in tretjega očitka iz tega tretjega dela v bistvu trdi, da bi bilo treba v skladu z načelom sorazmernosti pomoči med vse oškodovance zadevnega izjemnega dogodka razdeliti sorazmerno s škodo, ki jim je nastala, to razlogovanje temelji na napačni premisi, kot je razvidno iz točk od 20 do 25 te sodbe.

- 109 V zvezi s četrtem očitkom iz tretjega dela tretjega pritožbenega razloga zadostuje ugotovitev, da se z njim izpodbija točka 75 izpodbijane sodbe, ki je glede na odločitev v točki 74 izpodbijane sodbe, da različno obravnavanje v korist družbe SAS ni v nasprotju z načelom sorazmernosti, dodatna. Zato je treba to trditev zavrniti kot brezpredmetno.
- 110 Glede na navedeno je treba tretji del tretjega tožbenega razloga in posledično ta tožbeni razlog v celoti zavrniti.

Četrty pritožbeni razlog

Trditve strank

- 111 Družba Ryanair s četrtem pritožbenim razlogom, ki se nanaša na točke od 81 do 83 izpodbijane sodbe, Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo ter očitno izkrivilo dejstva in dokaze, ker je zavrnilo drugi del tretjega tožbenega razloga, s katerim se je sklicevala na kršitev svobode ustanavljanja in svobode opravljanja storitev.
- 112 Družba Ryanair s prvim delom tega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v točki 81 izpodbijane sodbe ugotovilo, da pritožnica ni dokazala, kako bi jo lahko izključnost zadevnega ukrepa, katerega edini upravičenec je bila družba SAS, „odvrnila od ustanavljanja na Danskem ali od opravljanja storitev iz te države ali v to državo“, izbralo napačno merilo za presojo, ali je ta ukrep oviral ali zmanjšal privlačnost uresničevanja svobode opravljanja storitev in svobode ustanavljanja. V skladu s sodno prakso naj bi moralo Splošno sodišče namesto tega preučiti, ali lahko zadevni ukrep od ustanavljanja ali opravljanja storitev v tej državi članici odvrne „kateri koli zainteresirani gospodarski subjekt“, kar naj bi v obravnavani zadevi poleg družbe SAS zajemalo tudi vse druge letalske družbe, ki delujejo na Danskem.
- 113 Družba Ryanair z drugim delom tega pritožbenega razloga trdi, da je v okviru svoje tožbe v skladu z upoštevним merilom pravno zadostno dokazala, da zadevni ukrep v praksi postavlja v slabši položaj le letalske prevoznike s sedežem v državi članici, ki ni Kraljevina Danska. Predložila naj bi namreč več dokazov v zvezi z omejevalnim učinkom tega ukrepa na svobodo opravljanja storitev, Splošno sodišče pa naj bi s tem, da jih ni preučilo, napačno uporabilo pravo in izkrivilo dokaze.
- 114 Družba Ryanair s tretjim delom navedenega pritožbenega razloga trdi, da je v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče štelo v točki 81 izpodbijane sodbe, dokazala, da omejitev svobode opravljanja storitev in svobode ustanavljanja ni bila upravičena. Splošno sodišče naj bi s tem, da se je v okviru člena 18 PDEU na splošno sklicevalo na svoje razlogovanje v zvezi s členom 107 PDEU, čeprav je obravnavalo omejitev svobode opravljanja storitev, napačno uporabilo pravo. Dejansko naj bi morala Splošno sodišče in pred njim Komisija preučiti, ali je bila omejitev svobode opravljanja storitev, ki je izhajala iz zadevnega ukrepa, upravičena z nujnim razlogom v splošnem interesu, nediskriminatorna, potrebna in sorazmerna glede na zastavljeni cilj v splošnem interesu. Tožeča stranka pa naj bi opredelila dejanske in pravne okoliščine, ki naj bi dokazovale, da je imel zadevni ukrep omejevalne učinke na svobodo opravljanja storitev, ki niso bili niti potrebni niti primerni niti sorazmerni glede na navedeni cilj tega ukrepa. Splošno sodišče naj bi „zanikalo to resničnost“ ter naj bi zato napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva.
- 115 Komisija, Kraljevina Danska in Francoska republika trdijo, da je treba četrty pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

- 116 V delu, v katerem družba Ryanair s prvim delom tega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v prvem stavku točke 81 izpodbijane sodbe uporabilo napačno merilo za presojo, ali je zadevni ukrep oviral ali zmanjšal privlačnost uresničevanja svobode opravljanja storitev in svobode ustanavljanja, je treba ugotoviti, da ta del temelji na napačnem razumevanju te točke. Ne da bi bilo treba preučiti, ali je Splošno sodišče, kot trdi družba Ryanair, napačno uporabilo pravo glede obsega dokaznega bremena, ki naj bi ga nosila, namreč, kot je pravilno poudarila francoska vlada v odgovoru na pritožbo, iz drugega stavka te točke, ki napotuje na točke od 58 do 76 izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče analiziralo sorazmernost zadevnega ukrepa glede na položaj vseh letalskih družb, prisotnih na Danskem, izhaja, da se je Splošno sodišče sklicevalo na obstoj omejevalnih učinkov, ki naj ne bi nastali izključno za družbo Ryanair, ampak za vse letalske družbe, ki delujejo ali želijo delovati na Danskem.
- 117 Zato je treba ta del zavrnil kot neutemeljen.
- 118 Družba Ryanair z drugim in tretjim delom četrtega pritožbenega razloga, ki ju je treba preučiti skupaj, Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je v izpodbijani sodbi napačno uporabilo pravo, ker je dejstvo, da je zadevni ukrep koristil samo družbi SAS, preučilo zgolj glede na merila iz člena 107 PDEU, namesto da bi preverilo, ali je ta ukrep utemeljen glede na razloge iz določb o svobodi opravljanja storitev ali svobodi ustanavljanja. Družba Ryanair pa naj bi Splošnemu sodišču predložila dejanske in pravne elemente, ki dokazujejo kršitev teh določb.
- 119 V zvezi s tem, kot je bilo opozorjeno v točki 97 te sodbe, postopek iz člena 108 PDEU ne sme nikoli privedi do izida, ki bi bil v nasprotju s posebnimi določbami Pogodbe. Tako pomoči, ki kot taka ali zaradi nekaterih njenih podrobnih pravil krši predpise ali splošna načela prava Unije, ni mogoče razglasiti za združljivo z notranjim trgov.
- 120 Vendar na eni strani, kot je generalni pravobranilec G. Pitruzzella v bistvu navedel v točki 85 sklepnih predlogov v zadevi Ryanair/Komisija (C-320/21 P EU:C:2023:54), omejevalni učinki, ki bi jih ukrep pomoči imel na svobodo opravljanja storitev ali svobodo ustanavljanja, ne pomenijo omejitve, prepovedane s Pogodbo, ker gre lahko za učinek, ki je neločljivo povezan s samo naravo državne pomoči, kot je njena selektivnost.
- 121 Na drugi strani iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba, kadar so podrobna pravila pomoči tako neločljivo povezana s predmetom pomoči, da jih ni mogoče presoјati ločeno, njihov učinek na združljivost ali nezdružljivost pomoči kot celote z notranjim trgov nujno presoјati po postopku iz člena 108 PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 22. marca 1977, Iannelli & Volpi, 74/76, EU:C:1977:51, točka 14, ter z dne 31. januarja 2023, Komisija/Braesch in drugi, C-284/21 P, EU:C:2023:58, točka 97).
- 122 V obravnavanem primeru pa je, kot je razvidno iz točke 83 te sodbe, izbira družbe SAS kot upravičenke do zadevnega ukrepa del njegovega cilja in vsekakor, tudi če bi bilo treba to izbiro šteti za modaliteto navedenega ukrepa, družba Ryanair ne izpodbija, da je taka modaliteta neločljivo povezana z navedenim ciljem, ki je temu podjetju delno nadomestiti škodo, nastalo zaradi pandemije covid-19. Iz tega sledi, da učinka, ki izhaja iz izbire družbe SAS kot upravičenke do zadevnega ukrepa na notranjem trgu, ni mogoče preučiti ločeno od združljivosti tega ukrepa pomoči v celoti z notranjim trgov po postopku iz člena 108 PDEU.

- 123 Iz zgoraj navedene obrazložitve in iz tega, kar je bilo med drugim navedeno v točkah 95 in 96 te sodbe, je razvidno, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 81 izpodbijane sodbe v bistvu presodilo, da bi morala pritožnica za ugotovitev, da zadevni ukrep pomeni oviro za svobodo ustanavljanja in svobodo opravljanja storitev, ker koristi le družbi SAS, v obravnavani zadevi dokazati, da ima ta ukrep omejevalne učinke, ki presegajo tiste, ki so neločljivo povezani z državno pomočjo, dodeljeno v skladu z zahtevami iz člena 107(2)(b) PDEU, ni napačno uporabilo prava.
- 124 Namen trditve, ki jih je družba Ryanair navedla v utemeljitev drugega in tretjega dela četrtega pritožbenega razloga, kot celote pa je grajati izbiro družbe SAS kot edine upravičenke do zadevnega ukrepa in posledice te izbire, čeprav je ta izbira neločljivo povezana s selektivnostjo tega ukrepa.
- 125 Poleg tega je treba v zvezi z dokazi, ki naj bi jih družba Ryanair predložila Splošnemu sodišču, ugotoviti, da ta družba ni navedla nobene trditve, s katero bi bilo mogoče dokazati, da je navedeno sodišče te dokaze izkrivilo.
- 126 Iz navedenega izhaja, da je treba četrti tožbeni razlog zavrniti.

Peti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 127 Družba Ryanair s petim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v točkah 86 in 87 izpodbijane sodbe ugotovilo, da v njenem četrtem tožbenem razlogu, ki se je nanašal na zavrnitev Komisije, da začne formalni postopek preiskave, ni bil naveden namen niti ta razlog ni imel samostojne vsebine, napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva.
- 128 V nasprotju s tem, kar naj bi menilo Splošno sodišče, naj bi namreč imel ta tožbeni razlog samostojno vsebino, ki se je razlikovala od vsebine prvih treh tožbenih razlogov, saj naj bi bilo merilo nadzora drugačno za ugotovitev resnih težav, ki bi morale voditi do uvedbe formalnega postopka preiskave, in bi lahko bilo izpolnjeno tudi, če ni dokazano, da je Komisija pri preučitvi storila očitno napako pri presoji ali napačno uporabila pravo, kar sta trditvi, na katerih temeljijo ti prvi trije tožbeni razlogi.
- 129 Prav tako naj četrti tožbeni razlog ne bi bil brez navedenega namena, ker naj bi bil dokaz obstoja očitne napake pri presoji, ki jo je storila Komisija, popolnoma drugačen od dokaza obstoja resnih težav, zaradi katerih bi bilo treba uvesti formalni postopek preiskave. Poleg tega naj bi družba Ryanair v zvezi s tem navedla samostojne trditve, ki naj bi med drugim dokazovale, da Komisija ni imela niti podatkov o trgu v zvezi s strukturo letalskega sektorja niti informacij o oceni zneska škode, ki jo je povzročila kriza, povezana s pandemijo covid-19, in zneska pomoči, dodeljene družbi SAS. Iz tega naj bi izhajalo, da je družba Ryanair pred Splošnim sodiščem opredelila vrzeli in pomanjkljivosti v informacijah Komisije, ki naj bi razkrivale resne težave in ki naj bi v primerjavi z drugimi tožbenimi razlogi pomenile „samostojno vsebino“.
- 130 Komisija, Kraljevina Danska in Francoska republika trdijo, da je treba peti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Presoja Sodišča

- 131 Kadar tožeča stranka predlaga razglasitev ničnosti sklepa Komisije o nenasprotovanju državni pomoči, izpodbija predvsem to, da je ta institucija ta sklep sprejela, ne da bi začela formalni postopek preiskave, s čimer je kršila njene procesne pravice. Da bi bilo ugodeno njenemu predlogu za razglasitev ničnosti, lahko tožeča stranka navede kateri koli tožbeni razlog, ki kaže na to, da bi presoja informacij in elementov, s katerimi je Komisija razpolagala med predhodno fazo preučitve priglašenega ukrepa, morala povzročiti dvome o združljivosti tega ukrepa z notranjim trgov. Vendar pa uporaba teh trditve ne more povzročiti niti spremembe predmeta tožbe niti spremembe predpostavk dopustnosti. Nasprotno, ravno obstoj dvomov o tej združljivosti je dokaz, ki ga je treba predložiti, da bi se pokazalo, da bi Komisija morala uvesti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU in člena 6(1) Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL 2015, L 248, str. 9) (glej v tem smislu sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Kronoply in Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, točka 59 in navedena sodna praksa).
- 132 Vlagatelj take zahteve mora dokazati, da so obstajali dvomi o tej združljivosti, tako da bi Komisija morala uvesti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU. Tak dokaz je treba iskati tako v okoliščinah sprejetja tega sklepa kot tudi v njegovi vsebini, in sicer na podlagi sklenjenega kroga indecev (glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, Komisija/Tempus Energy in Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 133 Natančneje, nezadostnost ali nepopolnost preučitve Komisije v postopku predhodne preučitve kaže na to, da je ta institucija imela resne težave pri presoji združljivosti priglašenega ukrepa z notranjim trgov, zaradi česar bi morala uvesti formalni postopek preiskave (glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, Komisija/Tempus Energy in Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 134 V zvezi s tem je treba najprej v zvezi z očitkom, da je Splošno sodišče v točki 87 izpodbijane sodbe presodilo, da četrti tožbeni razlog ni imel samostojne vsebine, poudariti, da je res, kot je družba Ryanair trdila v pritožbi, da če bi bil dokazan obstoj „resnih težav“ v smislu sodne prakse Sodišča, navedene v prejšnji točki, bi bilo mogoče sporni sklep razglasiti za ničen zgolj zaradi tega, čeprav poleg tega ne bi bilo dokazano, da je Komisija pri presoji temelja pritožbe napačno uporabila pravo ali napačno ugotovila dejansko stanje (glej po analogiji sodbo z dne 2. aprila 2009, Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, točka 66).
- 135 Poleg tega je obstoj takih težav mogoče iskati zlasti v teh presojah in ga je načeloma mogoče dokazati z razlogi ali trditvami, ki jih navede tožeča stranka, da bi izpodbijala utemeljenost sklepa o nenasprotovanju, čeprav na podlagi preučitve teh razlogov ali trditve ni ugotovljeno, da je Komisija pri presoji temelja pritožbe napačno uporabila pravo ali napačno ugotovila dejansko stanje (glej v tem smislu sodbo z dne 2. aprila 2009, Bouygues in Bouygues Télécom/Komisija, C-431/07 P, EU:C:2009:223, točki 63 in 66 ter navedena sodna praksa).
- 136 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da se je četrti tožbeni razlog družbe Ryanair v bistvu nanašal na nepopolnost in nezadostnost preučitve, ki jo je Komisija opravila v postopku predhodne preučitve, in na drugačno presojo združljivosti zadevnega ukrepa, ki naj bi jo Komisija opravila ob koncu formalnega postopka preiskave. Iz te tožbe pa je razvidno tudi, da je pritožnica v utemeljitev tega tožbenega razloga bodisi v zgoščeni obliki ponovila trditve, ki jih je v zvezi z utemeljenostjo spornega sklepa navedla v okviru prvih treh tožbenih razlogov navedene tožbe, bodisi se je na te trditve neposredno sklicevala.

- 137 V teh okoliščinah je lahko Splošno sodišče v točki 87 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da četrti tožbeni razlog „[ni imel] samostojne vsebine“ glede na prve tri tožbene razloge, tako da mu po vsebinski preučitvi zadnjenavedenih tožbenih razlogov, vključno s trditvami, ki so se nanašale na nepopolnost in nezadostnost preizkusa, ki ga je opravila Komisija, ni bilo treba ločeno presoditi utemeljenosti četrtega tožbenega razloga, kar velja še toliko bolj, ker družba Ryanair, kot je Splošno sodišče prav tako pravilno navedlo v tej točki izpodbijane sodbe, z zadnjenavedenim tožbenim razlogom ni navedla posebnih elementov, s katerimi bi bilo mogoče dokazati obstoj morebitnih „resnih težav“, ki naj bi jih Komisija imela pri presoji združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgovom.
- 138 Iz tega sledi, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 88 te sodbe ugotovilo, da ni treba preučiti utemeljenosti četrtega tožbenega razloga, ni napačno uporabilo prava, ne da bi bilo treba ob tem preučiti, ali je Splošno sodišče v točki 86 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da je bil ta tožbeni razlog podreden in da ni imel navedenega namena.
- 139 Poleg tega je treba ugotoviti, da družba Ryanair v okviru preučitve četrtega tožbenega razloga ni navedla nobene trditve, s katero bi bilo mogoče dokazati, da je Splošno sodišče izkrivilo dokaze v smislu sodne prakse, navedene v točki 55 te sodbe.
- 140 Iz navedenega izhaja, da je treba peti tožbeni razlog zavrni kot neutemeljen.

Šesti pritožbeni razlog

Trditve strank

- 141 Družba Ryanair s šestim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo in očitno izkrivilo dejstva, ker je v točkah od 89 do 101 izpodbijane sodbe napačno presodilo, da Komisija ni kršila obveznosti obrazložitve, ki jo ima na podlagi člena 296, drugi odstavek, PDEU.
- 142 Po mnenju pritožnice je iz razlogovanja Splošnega sodišča mogoče sklepati, da bi bilo mogoče na podlagi dejanskega stanja, ki je pripeljalo do sprejetja spornega sklepa, in sicer pojava pandemije covid-19 in vpliva, ki ga je ta položaj lahko imel na kakovost priprave sklepov Komisije, opravičiti dejstvo, da so v obrazložitvi spornega sklepa manjkali nekateri ključni elementi, čeprav bi jih pritožnica potrebovala, da bi se seznanila s konkretnim razlogovanjem, na katerem so temeljile ugotovitve Komisije. S tako ohlapno razlago člena 296, drugi odstavek, PDEU, ki je v nasprotju s sodno prakso Sodišča, naj bi se obveznosti obrazložitve odvzel ves smisel.
- 143 Komisija in Francoska republika trdita, da je treba šesti pritožbeni razlog zavrni kot neutemeljen. Kraljevina Danska meni, da ta pritožbeni razlog ni dopusten.

Presoja Sodišča

- 144 Opozoriti je treba, da mora biti v skladu z ustaljeno sodno prakso obrazložitev, ki se zahteva s členom 296, drugi odstavek, PDEU, prilagojena naravi zadevnega akta ter mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je zadevni akt izdala, tako da se lahko zadevne osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko pristojno sodišče opravi nadzor. Obveznost obrazložitve je treba presojati glede na okoliščine posameznega primera, zlasti glede

na vsebino akta, naravo podanih razlogov in interes za pojasnitev, ki ga lahko imajo naslovniki ali druge osebe, na katere se akt neposredno in posamično nanaša. V obrazložitvi ni treba podrobno navesti vseh upoštevni dejanskih in pravnih okoliščin, ker je treba vprašanje, ali obrazložitev akta izpolnjuje zahteve iz člena 296, drugi odstavek, PDEU, presojati ne le glede na njegovo besedilo, ampak tudi glede na njegovo sobesedilo in vsa pravna pravila, ki urejajo zadevno področje (sodba z dne 2. septembra 2021, Komisija/Tempus Energy in Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, točka 198 in navedena sodna praksa).

- 145 Kadar gre, natančneje, kot v obravnavanem primeru, za sklep o nenasprotovanju ukrepu pomoči na podlagi člena 108(3) PDEU, je Sodišče že imelo priložnost pojasniti, da mora tak sklep, ki je sprejet v kratkih rokih, zajemati le, kot je Splošno sodišče prav tako pravilno navedlo v točki 94 izpodbijane sodbe, razloge, zaradi katerih je Komisija menila, da ne gre za resne težave pri presoji združljivosti zadevne pomoči z notranjim trgom, in da je treba tudi kratko razlago tega sklepa z vidika obveznosti obrazložitve, ki je določena v členu 296, drugi odstavek, PDEU, šteti za zadostno, če so v njej vsaj jasno in nedvoumno navedeni razlogi, zaradi katerih je Komisija presodila, da ne gre za take težave, pri čemer vprašanje utemeljenosti te obrazložitve s to obveznostjo ni povezano (glej v tem smislu sodbo z dne 2. septembra 2021, Komisija/Tempus Energy in Tempus Energy Technology, C-57/19 P, EU:C:2021:663, točka 199 in navedena sodna praksa).
- 146 Glede na te zahteve, na katere je bilo pravilno opozorjeno v točkah 92 in 94 izpodbijane sodbe, je treba preučiti, ali je Splošno sodišče s tem, da je menilo, da je sporni sklep pravno zadostno obrazložen, napačno uporabilo pravo.
- 147 V zvezi s tem je treba v delu, v katerem družba Ryanair Splošnemu sodišču na eni strani v bistvu očita, da je glede na okvir pandemije covid-19, v katerem je bil sprejet sporni sklep, omililo zahteve v zvezi z obveznostjo obrazložitve, ugotoviti, da nič ne kaže na to, da je Splošno sodišče s tem, da se je v točkah od 89 do 101 izpodbijane sodbe sklicevalo na krizo, povezano s to pandemijo, želelo s to okoliščino utemeljiti neobstoje obrazložitve tega sklepa.
- 148 Na drugi strani, v delu, v katerem se družba Ryanair sklicuje na nekatere posebne elemente, o katerih naj se Komisija v nasprotju z obveznostjo obrazložitve ne bi izrekla ali ki naj jih v spornem sklepu ne bi preučila – kot so skladnost zadevnega ukrepa z načelom enakega obravnavanja, svobodo ustanavljanja in svobodo opravljanja storitev, konkurenčna prednost, dodeljena družbi SAS, metoda izračuna škode in zneska pomoči ter natančni razlogi, zaradi katerih naj bi bila družba SAS na Danskem obravnavana drugače kot druge letalske družbe, ki delujejo v tej državi članici – je treba ugotoviti, da je Splošno sodišče v točkah od 95 do 100 izpodbijane sodbe s tem, da je preučilo vsakega od teh elementov, ugotovilo, da bodisi ti elementi niso bili upoštevni za sporni sklep bodisi je bilo sklicevanje na te elemente v tem sklepu pravno zadostno, da je bilo mogoče razumeti razlogovanje Komisije v zvezi s tem.
- 149 Ne zdi pa se, da bi Splošno sodišče s temi presojami kršilo zahteve po obrazložitvi sklepa Komisije o nenasprotovanju na podlagi člena 108(3) PDEU, kot izhajajo iz sodne prakse, navedene v točkah 144 in 145 te sodbe, saj ta obrazložitev v obravnavanem primeru družbi Ryanair omogoča, da se seznanijo z utemeljitvijo tega sklepa, sodišču Unije pa, da opravi nadzor nad njo, kot je sicer razvidno iz izpodbijane sodbe.

- 150 Poleg tega, ker je namen trditve, navedenih v okviru šestega pritožbenega razloga, v resnici dokazati, da je bil sporni sklep sprejet na podlagi nezadostne ali pravno napačne presoje Komisije, je treba te trditve, ki se nanašajo bolj na utemeljenost tega sklepa kot na zahtevo po obrazložitvi kot bistveno postopkovno zahtevo, zavrniti glede na sodno prakso, navedeno v točki 145 te sodbe.
- 151 Iz navedenega izhaja, da Splošno sodišče s tem, da je v točki 101 izpodbijane sodbe presodilo, da je sporni sklep pravno zadostno obrazložen, nikakor ni napačno uporabilo prava.
- 152 Nazadnje, ugotoviti je treba, da družba Ryanair ni navedla nobene trditve, s katero bi bilo mogoče dokazati, da je Splošno sodišče s preučitvijo petega tožbenega razloga izkrivilo dejstva v smislu sodne prakse, navedene v točki 58 te sodbe.
- 153 Zato je treba šesti tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.
- 154 Ker nobeden od pritožbenih razlogov, ki jih je navedla pritožnica, ni bil sprejet, je treba pritožbo v celoti zavrniti.

Stroški

- 155 Člen 184(2) Poslovnika določa, da če pritožba ni utemeljena, o stroških odloči Sodišče.
- 156 V skladu s členom 138(1) tega poslovnika, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki. Ker pritožnica s svojimi pritožbenimi razlogi ni uspela in ker sta Komisija in družba SAS predlagali, naj se ji naloži plačilo stroškov, ji je treba naložiti plačilo vseh njihovih stroškov v zvezi s to pritožbo.
- 157 V skladu s členom 140(1) Poslovnika Sodišča, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, se državam članicam in institucijam, ki so intervenirale v postopku, naloži, da plačajo svoje stroške. Zato Francoska republika in Kraljevina Danska, ki sta intervenientki v okviru tožbe na prvi stopnji in sta sodelovali v postopku pred Sodiščem, nosita svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. Pritožba se zavrne.

2. Družba Ryanair DAC poleg svojih stroškov nosi tudi stroške, ki sta jih priglasili Evropska komisija in družba SAS AB.

3. Francoska republika in Kraljevina Danska nosita svoje stroške.

Podpisi